

Brusel 15. března 2021
(OR. en)

7033/21

COASI 37
ASIE 8
CFSP/PESC 249
PE 23
ECOFIN 247
WTO 67
COHOM 60

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	12. března 2021
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	JOIN(2021) 6 final
Předmět:	SPOLEČNÁ ZPRÁVA EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Zvláštní administrativní oblast Hongkong: Výroční zpráva za rok 2020

Delegace naleznou v příloze dokument JOIN(2021) 6 final.

Příloha: JOIN(2021) 6 final

VYSOKÝ PŘEDSTAVITEL
UNIE PRO ZAHRANIČNÍ
VĚCI A BEZPEČNOSTNÍ
POLITIKU

V Bruselu dne 12.3.2021
JOIN(2021) 6 final

SPOLEČNÁ ZPRÁVA EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

**Zvláštní administrativní oblast Hongkong:
Výroční zpráva za rok 2020**

SPOLEČNÁ ZPRÁVA EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

ZVLÁŠTNÍ ADMINISTRATIVNÍ OBLAST HONGKONG:

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2020

Shrnutí

Od předání Hongkongu Čínské lidové republice v roce 1997 Evropská unie (EU) a její členské státy pozorně sledují politický a hospodářský vývoj ve Zvláštní administrativní oblasti (ZAO) Hongkong. EU vždy důsledně podporovala zásadu „jedna země, dva systémy“ a její uplatňování.

V souladu se závazkem daným Evropskému parlamentu v roce 1997 Komise a vysoký představitel vydávají výroční zprávu o vývoji v Hongkongu. V průběhu let se tyto zprávy soustředily zejména na provádění zásady „jedna země, dva systémy“ a na autonomii Hongkongu, jak stanoví základní zákon.

Toto je 23. zpráva a týká se roku 2020. Tento rok se vyznačoval zejména důležitým politickým vývojem a dále dopadem pandemie COVID-19, který také závažně ovlivnil hospodářství Hongkongu.

Přehled politického a sociálního vývoje

V roce 2020 se v politické oblasti výrazně zrychlilo oslabování vysokého stupně autonomie Hongkongu a jeho práv a svobod, které měly být chráněny nejméně do roku 2047. Je to důsledek zásahů ze strany pevninských orgánů, jež vyvolávají pochybnosti o ochotě Číny dodržovat své mezinárodní povinnosti a svůj závazek vůči lidu Hongkongu podle zásady „jedna země, dva systémy“ a podle základního zákona Hongkongu.

Zavedení zákona o národní bezpečnosti dne 30. června rozhodnutím Stálého výboru Všečínského shromáždění lidových zástupců vyvolalo vážné znepokojení, pokud jde o postup, jímž byl tento právní předpis přijat, a jeho obsah. Během roku byli zatčeni mnozí prodemokratičtí aktivisté, zákonodárci a novináři, mimo jiné na základě obvinění souvisejících se zákonem o národní bezpečnosti a s veřejným pořádkem.

Široké spektrum trestných činů podle zákona o národní bezpečnosti a nejistota, jak budou používány, vyvolaly vážné obavy a měly odrazující účinek na uplatňování chráněných práv a svobod v Hongkongu. Zákon o národní bezpečnosti sice nevedl k rozsáhlé otevřené cenzuře a prodemokratické publikace nebyly výslovně zakázány, zrychlila se však tendence k autocenzuře v médiích, akademických kruzích a v občanské společnosti.

Pevninské orgány posílily dohled nad záležitostmi Hongkongu jinými způsoby. Obavy z ohrožení zásady „jedna země, dva systémy“ vzrostly v dubnu, kdy styčný úřad v Hongkongu, který v Hongkongu zastupuje pevninské orgány, prohlásil, že není vázán povinností nezasahovat do záležitostí Hongkongu, zakotvenou v základním zákoně.

Hlavními zárukami pro dodržování klíčových práv a svobod v Hongkongu jsou i nadále právní stát a nezávislost soudnictví. V průběhu roku soudy čelily nepodloženým obviněním ze zaujatosti ze strany politických činitelů, což bylo podnětem obsáhlého prohlášení předsedy

Nejvyššího soudu, v němž připomněl ustanovení základního zákona a zásady, jimiž se řídí soudní systém, a obhajoval úlohu, nezávislost a integritu soudů.

Nadále přetrvává vysoká míra důvěry ve způsobilost a bezúhonnost soudců a jejich připravenost dodržovat zásady právního státu a je příliš brzy na to říci, jak budou hongkongské soudy vykládat zákon o národní bezpečnosti a v jakém rozsahu budou v souvislosti s jeho uplatňováním chráněna práva a svobody. Ve většině případů souvisejících se zákonem o národní bezpečnosti soudy povolovaly propuštění na kauci před zahájením soudního řízení, ačkoli vyvstaly otázky ohledně toho, že v jiných případech bylo propuštění některých vysoce postavených osob na kauci zamítnuto. V jednom z těchto případů byl soudce, který rozhodoval ve věcech podle zákona o národní bezpečnosti, na žádost státního zastupitelství pověřen případem, jenž s tímto zákonem nesouvisel, ale týkal se záležitostí bezpečnosti. To vyvolává otázky o rozsahu a výkladu ustanovení o jmenování soudců, jež obsahuje článek 44 zákona o národní bezpečnosti.

Volby do Zákonodárné rady, které se měly konat 6. září, byly o rok odloženy, což vláda zdůvodnila pandemií COVID-19. Stálý výbor Všečínského shromáždění lidových zástupců vydal rozhodnutí, jímž prodloužil funkční období Zákonodárné rady nejméně o jeden rok až do voleb, a většina pandemiků se rozhodla, že bude v práci v Zákonodárné radě po dobu tohoto prodlouženého ročního období pokračovat.

Rozhodnutí Stálého výboru Všečínského shromáždění lidových zástupců z 11. listopadu o způsobilosti členů Zákonodárné rady ZAO Hongkong zavedlo kritéria pro odvolání stávajících zákonodárců a vyloučení potenciálních zákonodárců. Na základě toho hongkongské orgány ještě téhož dne vyloučily čtyři prodemokratické zákonodárce ze Zákonodárné rady, což dále narušilo vysoký stupeň autonomie Hongkongu a ochranu základních práv a svobod. V reakci na rozhodnutí Stálého výboru Všečínského shromáždění lidových zástupců odstoupili ze Zákonodárné rady zbývající prodemokratičtí zákonodárci; zákonodárny sbor fungoval nadále, ale se sníženými demokratickými brzdami a protiváhami.

EU vybízí ZAO Hongkong a ústřední vládu, aby obnovily volební reformu, jak je zakotveno v základním zákoně. Je důležité zavést volební systém, který bude demokratický, spravedlivý, otevřený a transparentní a při plnění závazku základního zákona se bude opírat o všeobecné hlasovací právo. Všeobecné hlasovací právo by hongkongské vládě zajistilo větší legitimitu, která by pomáhala při dosahování hospodářských cílů Hongkongu a při řešení jeho socioekonomických problémů.

Přehled reakce EU na zavedení zákona o národní bezpečnosti

Vysoký představitel učinil jménem EU tato prohlášení týkající se Hongkongu:

- 29. května – ke schválení návrhu zákona o národní bezpečnosti Všečínským shromážděním lidových zástupců,
- 1. července – k zavedení zákona o národní bezpečnosti,
- 3. srpna – k odkladu voleb do Zákonodárné rady,
- 12. listopadu – k vyloučení členů Zákonodárné rady Hongkongu.

Prohlášení mluvčí EU o Hongkongu se týkala:

- 10. srpna – zatýkání a razií podle zákona o národní bezpečnosti,

- 24. září – zatčení Joshuy Wonga a dalších prodemokratických aktivistů,
- 2. listopadu – zatčení osmi prodemokratických zákonodárců a politiků,
- 29. prosince – soudního procesu s deseti Hongkonžany v Šen-čenu.

Ministři zahraničních věcí zemí G7 vydali dne 17. června společné prohlášení o Hongkongu.

V závěrech Rady přijatých v červenci¹ EU odsouhlasila balíček opatření jako první reakci na zákon o národní bezpečnosti. Tento balíček mimo jiné zahrnuje azylovou a vízovou politiku, kontrolu vývozu, sledování soudních procesů, podporu občanské společnosti, stipendia a akademické výměny, přezkum dohod o vydávání a nezahajování nových jednání s Hongkongem.

Na zasedání Rady pro zahraniční věci dne 7. prosince bylo dohodnuto, že EU bude pokračovat v provádění opatření, jež byla schválena v červenci, a v případě potřeby zváží další opatření podle vývoje situace.

EU vyjádřila znepokojení nad vývojem v Hongkongu přímo čínskému vedení na summitu EU a Číny, který se konal dne 22. června, a na zasedání vedoucích představitelů, která se uskutečnila dne 14. září a dne 30. prosince.

Přehled situace v souvislosti s onemocněním COVID-19 a hospodářského vývoje

Pokud jde o onemocnění COVID-19, skvělý zdravotní systém Hongkongu a důrazná politická reakce, včetně přísných karanténních opatření a zodpovědného přístupu jeho obyvatel, který se odrazil v téměř všudypřítomném nošení roušek během pandemie, přispěly k účinnému zvládnutí pandemie COVID-19.

Rok 2020 byl náročný pro světové hospodářství a Hongkong nebyl výjimkou. Hospodářství výrazně pokleslo a většina klíčových odvětví ve městě byla silně zasažena, s významnou výjimkou finančního odvětví. Pokles počtu turistů měl značný dopad na odvětví luxusního zboží, pohostinství, potravin a nápojů a dopravy, zatímco odvětví obchodu a logistiky byla ovlivněna oslabeným mezinárodním obchodem. Navzdory několika vlnám opatření vlády na podporu hospodářství se míra nezaměstnanosti během roku zdvojnásobila (na 6,6 % v posledním čtvrtletí roku 2020). Rovněž fiskální situace ZOA se začala zhoršovat, ačkoli Hongkong má i nadále značné rezervy.

Ušetřeny nebyly ani evropské společnosti ve městě, zejména ty, které jsou závislé na tocích cestovního ruchu a na mezinárodním obchodu. Klíčovou výzvou byla cestovní omezení, protože mnohé podniky z EU jsou v Hongkongu proto, aby odtud řídily své regionální operace a operace v pevninské Číně. Společnosti znepokojuje také politický vývoj v Hongkongu, včetně oslabování zásady „jedna země, dva systémy“ a možného dopadu zákona o národní bezpečnosti na podnikatelské prostředí.

I. Politický a společenský vývoj

¹ <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/07/28/hong-kong-council-expresses-grave-concern-over-national-security-law/>.

Sociální nepokoje a rozsáhlé protesty, jež začaly v roce 2019 v reakci na vládní návrh zákona o pachatelích na útěku a vzájemné právní pomoci, v průběhu roku 2020 ustaly, i když nadále docházelo k ojedinělým demonstracím. Klíčovým faktorem odstrašení od veřejných demonstrací bylo zavedení zákona o národní bezpečnosti rozhodnutím Stálého výboru Všečínského shromáždění lidových zástupců dne 30. června a opatření zavedená vládou Hongkongu k řešení pandemie COVID-19.

Za údajné trestné činy související s nepokoji bylo až dosud zatčeno přibližně 10 000 osob, včetně mnoha mladistvých. Vleklé rozhodování o trestním stíhání v řadě případů znamená, že mnohé ze zatčených osob setrvávají v nejistotě, pokud jde o to, jak budou obvinění vznesená vůči nim vyřizována, což vyvolává otázky týkající se spravedlnosti. K trestnímu stíhání až dosud došlo v přibližně 20 % případů.

Zákon o národní bezpečnosti vyvolal znepokojení v několika ohledech. Způsob, jakým byl přijat, nebyl v souladu s článkem 23 základního zákona, který stanoví, že tato opatření má přijímat ZAO Hongkong „samostatně“. Zúčastněné strany Hongkongu měly minimální možnost se k návrhu zákona před jeho zavedením vyjádřit, přičemž plné znění zákona bylo zpřístupněno až po jeho vyhlášení, a nebyl umožněn demokratický dohled ze strany Zákonnodárné rady. V týdnu před zavedením zákona o národní bezpečnosti předsedkyně Výkonné rady veřejně prohlásila, že úplné znění navrhovaného právního předpisu neviděla.

Vyloučení některých pandemických zákonodárců z kandidatury na znovuzvolení do Zákonnodárné rady částečně vycházelo z toho, že vystupovali proti zákonu o národní bezpečnosti. To dále zužuje prostor pro kontrolu provádění opatření podle zákona o národní bezpečnosti zvolenými představiteli.

Zákon o národní bezpečnosti zavádí čtyři trestné činy: separatistické, podvrtné, teroristické aktivity a spolupráci s cizími silami nebo vnějšími elementy. Široké spektrum trestných činů a nejistota ohledně toho, jak budou posuzovány, vyvolávaly vážné obavy a bránily výkonu chráněných práv a svobod v Hongkongu. V této fázi je obtížné odhadnout, jak je tento negativní dopad výrazný.

Zastoupení EU a diplomatické mise členských států EU v Hongkongu uskutečnily řadu kontaktů se zástupci občanské společnosti, akademické obce a médií s cílem pochopit, jaký dopad bude mít zákon o národní bezpečnosti na jejich činnost. Zákon nepochybně vedl k většímu uplatňování autocenzury, uplatňování zásady „bezpečnost především“ při uchovávání informací a využívání sociálních médií a k obavám, že legitimní kontakty se zahraničními misemi by mohly vystavit osoby trestnímu stíhání za „spolupráci s cizími silami nebo vnějšími elementy“.

Zákon o národní bezpečnosti má neomezené extrateritoriální použití a v některých případech stanoví výkon pravomoci pevninskými orgány. Případy, na které se zákon o národní bezpečnosti vztahuje, navíc mohou být projednávány s vyloučením veřejnosti, což vyžaduje zvláštní pozornost.

Kritiku vyvolalo, že předsedkyni Výkonné rady byla dána pravomoc jmenovat sbor soudců pro projednávání případů podle zákona o národní bezpečnosti. Při jmenování těchto soudců však předsedkyně Výkonné rady může požádat o radu předsedu Nejvyššího soudu. Předsedkyně Výkonné rady navíc nepřiděluje konkrétní případy konkrétním soudcům.

Zůstává nejasné, jaký dopad na lidská práva a základní svobody bude mít požadavek zákona o národní bezpečnosti, aby hongkongská vláda posílila dohled a regulaci záležitostí týkajících se národní bezpečnosti ve školách, na vysokých školách, v rámci společenských organizací, v médiích a na internetu.

Zákon o národní bezpečnosti se vztahuje i na zahraniční podniky v Hongkongu. Články 21 a 23 zákona o národní bezpečnosti stanoví vysoké tresty odnětí svobody pro každého, kdo „podněcuje, napomáhá, navádí nebo poskytuje peněžitou nebo jinou finanční pomoc či majetek“ za účelem páchání podvratných nebo separatistických trestných činů. Neexistuje žádné ustanovení o tom, že tato pomoc, aby představovala trestný čin podle tohoto zákona, musí být poskytnuta úmyslně, což přimělo banky k přezkumu služeb, jež poskytují osobám a skupinám zapojeným do prodemokratických a jiných politických aktivit. Podle článku 31 zákona o národní bezpečnosti lze společnosti a organizace trestně stíhat, ukládat jim pokuty a odebrat jim licenci.

V roce 2020 bylo podle zákona o národní bezpečnosti zatčeno 31 osob a ve čtyřech případech bylo vzneseno obvinění. Mezi zatčenými bylo několik prominentních prodemokratických aktivistů. Po zatčení mediálního magnáta Jimmyho Laie dne 10. srpna na základě obvinění ze spolupráce s cizími silami následovala razie v jeho deníku Apple Daily za účasti přibližně 200 příslušníků policie. Tato rozsáhlá policejní operace, která se týkala přední a otevřeně informující mediální skupiny, vyvolala obavy z možné politické motivace. Dne 10. srpna byla na základě obvinění souvisejících se zákonem o národní bezpečnosti zatčena také Agnes Chowová, spoluzakladatelka nyní rozpuštěné prodemokratické platformy Demosisto.

Podobné obavy zazněly také v souvislosti s rozhodnutími ministerstva spravedlnosti trestně stíhat prodemokratické aktivisty a zákonodárce za trestné činy proti veřejnému pořádku v souvislosti s demonstracemi a nepokoji a s jejich chováním během zasedání Zákonodárné rady. Vůči osobám z prorežimních stran, které se zapojily do některých z těchto incidentů v Zákonodárné radě, však žádná obvinění vznesena nebyla. Otázky týkající se poctivosti rozhodnutí státního zastupitelství vyvolalo i to, že nebyly podniknuty přesvědčivé kroky k tomu, aby byli postaveni před soud útočníci, kteří se v roce 2019 podíleli na útocích ve stanici hromadné železniční dopravy ve městě Juen Long.

Je příliš brzy na to říci, jak budou hongkongské soudy vykládat zákon o národní bezpečnosti a v jakém rozsahu budou chráněna práva a svobody, ačkoli zákon o národní bezpečnosti stanoví, že při zajišťování národní bezpečnosti budou dodržována lidská práva. V prvním „zkušebním případě“ podle zákona o národní bezpečnosti soud první instance zdůraznil, že soudy se při výkladu nového zákona budou řídit zásadami zvykového práva a budou dbát na záruky v oblasti lidských práv. Nadále panuje vysoká míra důvěry ve způsobilost a bezúhonnost soudců a jejich připravenost dodržovat zásady právního státu, avšak je třeba vést v patrnosti absolutní výsadu Stálého výboru Všečínského shromáždění lidových zástupců vydávat „výklady“ k tomuto zákonu. První soudní proces v případě souzeném podle zákona o národní bezpečnosti má začít až v roce 2021.

Z průzkumů veřejného mínění vyplynulo, že většina respondentů se zákonem o národní bezpečnosti nesohlasí. V průzkumu, který provedl Hongkongský institut pro výzkumy veřejného mínění jménem agentury Reuters v srpnu 2020, se proti němu vyslovilo téměř 60 % dotázaných osob. Průzkum rovněž naznačil, že se snížila podpora protestního hnutí, neboť pouze 44 % respondentů uvedlo, že ho podporují.

Policeie důrazně zakročila proti nepovoleným shromážděním, přičemž se odvolávala na zákon o národní bezpečnosti, právní předpisy týkající se veřejného pořádku a na omezení v souvislosti s pandemií COVID-19. Zavedli novou, fialovou vlajku, která varuje účastníky před podezřením z porušování zákona o národní bezpečnosti, zatímco orgány přijaly široký výklad toho, co představuje potenciální porušení nového zákona v souvislosti s demonstracemi. Patří sem situace, kdy protestující používají populární protestní heslo „*Svobodu Hongkongu, revoluce naší doby*“, a dokonce i to, když drží prázdné transparenty. Hymna „*Sláva Hongkongu*“, zpívaná při protestech, nebyla vysloveně postavena mimo zákon, ale její zpěv ve školách je zakázán. Policejní útvar pro národní bezpečnost zahájil provoz horké linky, která má usnadnit nahlašování činů, které údajně porušují zákon o národní bezpečnosti.

Reakce EU na zavedení zákona o národní bezpečnosti

Ministři EU v červenci přijali závěry Rady, v nichž se zdůrazňuje, že opatření Číny v souvislosti s přijetím zákona o národní bezpečnosti nejsou v souladu s jejími mezinárodními závazky podle čínsko-britského prohlášení z roku 1984 ani podle základního zákona. Podle těchto závěrů tato opatření zpochybňují vůli Číny dodržovat své mezinárodní závazky, podkopávají důvěru a mají dopad na vztahy mezi EU a Čínou. Ministři stanovili koordinovaný balíček opatření jako první reakci EU na zákon o národní bezpečnosti:

1. zvážit důsledky zákona o národní bezpečnosti pro politiku v oblasti azylu, migrace, víz a pobytu v souladu s platnými právními předpisy, mimo jiné i projednáním příslušných aspektů na úrovni EU;
2. dále prověřit a omezit vývoz specifického citlivého vybavení a technologií pro konečné použití v Hongkongu, zejména pokud existují důvody pro podezření na nežádoucí použití v souvislosti s vnitřní represí, odposloucháváním interní komunikace nebo kybernetickým dohledem;
3. posoudit možnosti zintenzivnění a koordinace stipendií a akademických výměn zahrnujících studenty a vysoké školy z Hongkongu;
4. dále spolupracovat s občanskou společností v Hongkongu a podporovat ji;
5. zajistit pokračující sledování soudních procesů s prodemokratickými aktivisty v Hongkongu;
6. vést na úrovni EU diskusi ohledně toho, jaká potenciální rizika zákon o národní bezpečnosti představuje pro občany EU;
7. sledovat extraterritoriální dopady zákona o národní bezpečnosti;
8. přezkoumat důsledky zákona o národní bezpečnosti pro fungování dohod o vydávání a dalších příslušných dohod mezi členskými státy a Hongkongem;
9. prozatím nezahajovat žádná nová jednání s Hongkongem.

Hlavní opatření přijatá v souladu se závěry Rady zahrnují pozastavení platnosti dohod o vydávání nebo jednání o této dohodě s Hongkongem ze strany šesti členských států EU² po přijetí závěrů Rady, zvýšenou kontrolu příslušného vývozu pro konečné použití v Hongkongu prováděnou orgány členských států, koordinovanou přítomnost diplomatických zástupců EU a členských států v Hongkongu za účelem sledování soudních procesů s prodemokratickými aktivisty a zintenzivnění jejich styků s organizacemi občanské společnosti. Studenti, příslušníci akademické obce a vysokých škol z Hongkongu se nadále účastní širokého spektra vysokoškolských výměn v rámci programu Erasmus+ a dvoustranných výměnných programů organizovaných členskými státy. Žádná nová jednání s Hongkongem nebyla zahájena.

Provádění opatření stanovených v závěrech Rady bylo v příslušných orgánech Rady pečlivě sledováno. Na zasedání Rady pro zahraniční věci dne 7. prosince vysoký představitel zhodnotil provádění zákona o národní bezpečnosti, jeho dopady na práva a svobody a na podnikatelské prostředí v Hongkongu a dopad balíčku opatření EU reagujících na přijetí tohoto zákona. Na základě toho se ministři dohodli, že EU by měla pokračovat v provádění opatření, jež byla schválena v červenci, a podle vývoje situace by měla případně zvážit další opatření.

Znepokojení v souvislosti se zákonem o národní bezpečnosti bylo vyjádřeno na summitu EU a Číny dne 22. června a otázka Hongkongu byla vznesena také na zasedání vedoucích představitelů EU a Číny, která se konala dne 14. září a dne 30. prosince. EU vyjádřila hluboké znepokojení nad oslabováním základních práv a svobod po zavedení zákona o národní bezpečnosti; EU rovněž opakovaně vyjádřila znepokojení nad odkladem voleb do Zákonodárné rady o celý rok a nad vyloučením některých prodemokratických kandidátů. Předsdkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová ve svém projevu „o stavu Unie“ v Evropském parlamentu dne 16. září poukázala na porušování lidských práv v Hongkongu.

Evropský parlament dne 19. června přijal usnesení o zákonu Čínské lidové republiky o národní bezpečnosti pro Hongkong a potřebě, aby EU hájila vysoký stupeň autonomie Hongkongu. Usnesení odsoudilo zavedení zákona o národní bezpečnosti jako útok na autonomii Hongkongu a porušení mezinárodních závazků Číny, včetně čínsko-britského prohlášení z roku 1984. Doporučilo přijetí některých opatření ze strany EU a dalších subjektů.

Mezinárodní reakce na zavedení zákona o národní bezpečnosti

Znepokojení v souvislosti se zákonem o národní bezpečnosti vyjádřili také mezinárodní činitelé, včetně skupiny G7, vysokého komisaře OSN pro lidská práva a zvláštních zpravodajů OSN.

Dne 27. května vláda Spojených států oznámila, že Čína vážně podřívá autonomii Hongkongu a že již není opodstatněné udržovat s Hongkongem zvláštní vztahy oproti pevninské Číně. Kromě tohoto oznámení byl dne 14. července vyhlášen zákon Spojených států o autonomii Hongkongu. Dne 7. srpna Spojené státy zavedly sankce vůči jedenácti osobám z hongkongské a pevninské vlády z důvodu zapojení do podřívání autonomie ZAO a omezování svobody projevu nebo shromažďování. Mezi tyto osoby patří předsdkyně

² Německo, Francie, Irsko, Nizozemsko, Finsko a Itálie.

Výkonné rady, ministr spravedlnosti, ministr pro bezpečnost, ministr pro ústavní záležitosti a vztahy s pevninskou Čínou, policejní komisař, ředitel styčného úřadu v Hongkongu Luo Chuej-ning a další vysocí představitelé pevninské Číny zapojení do záležitostí Hongkongu. Sankce stanoví zabavení majetku a zmrazení aktiv v USA v reakci na „neobyčejnou a mimořádnou hrozbu“, kterou představuje podryvání autonomie Hongkongu ze strany Číny. Dne 9. listopadu a dne 7. prosince Spojené státy uvalily sankce proti dalším osmnácti osobám v souvislosti s prováděním zákona o národní bezpečnosti.

Spojené království rozšířilo práva přistěhovalců s cílem umožnit získat občanství obyvatelům Hongkongu se statutem občanů britských zámořských území; odhaduje se, že držitelé tohoto statusu jsou přibližně tři miliony obyvatel Hongkongu. Podle těchto nových ustanovení je osobám se statutem občanů britských zámořských území povolen pobyt ve Spojeném království po omezenou dobu pěti let s právem pracovat nebo studovat. Po pěti letech mohou požádat o status usazené osoby a po dalších dvanácti měsících se statutem usazené osoby budou moci požádat o občanství. Ustanovení o vízech doprovázející tato nová ujednání byla oznámena v říjnu.

V reakci na zákon o národní bezpečnosti Spojené království, Austrálie a Nový Zéland také pozastavily platnost svých dohod o vydávání s Hongkongem.

Tvrdé zákroky proti disentu

K zatýkání prodemokratických aktivistů na základě různých obvinění docházelo v roce 2020 již před přijetím zákona o národní bezpečnosti a v průběhu roku toto zatýkání pokračovalo. V dubnu bylo zatčeno patnáct prominentních osobností, včetně: Martina Leeho, zakladatele Demokratické strany a známého advokáta; Alberta Hoa, předního právníka a bývalého předsedy Demokratické strany; Jimmyho Laie, zakladatele deníku Apple Daily. Zatčení souvisí s údajným „nezákonným shromažďováním“ při demonstracích a protestech, k nimž došlo v srpnu a říjnu 2019, což je trestný čin, za který může být uložen trest odnětí svobody do pěti let. Byli propuštěni na kauci do zahájení soudního řízení, které se má uskutečnit v roce 2021. Jimmy Lai byl znovu zatčen dne 10. srpna podle zákona o národní bezpečnosti, ale později byl obviněn z podvodu. Dne 3. prosince mu bylo zamítnuto propuštění na kauci.

Čínská pobřežní stráž dne 23. srpna zastavila a následně zadržela v pevninské Číně dvanáct Hongkončanů, kteří se v člunu pokoušeli o útěk z této oblasti. Tyto případy byly dne 27. listopadu formálně předány orgánům pověřeným stíháním na základě obvinění z pokusu o překročení hranice.

Dne 24. září byl zatčen prodemokratický aktivista Joshua Wong v rámci série zatčení v průběhu léta, která také cílila na jeho spoluaktivisty Ivana Lama a Agnes Chowovou. Dne 2. prosince byli tito tři aktivisté odsouzeni k trestům odnětí svobody v délce od sedmi do třinácti a půl měsíce za narušování veřejného pořádku v souvislosti s protesty v roce 2019.

Dne 7. prosince policie zatkla osm osob kvůli protestům, k nimž došlo v předchozím měsíci na Čínské univerzitě v Hongkongu; tři z nich byli podezřelí z porušení zákona o národní bezpečnosti „podněcováním k separatismu“. Dne 8. prosince bylo zatčeno dalších osm prodemokratických aktivistů kvůli jejich údajné úloze při nepovoleném shromažďování v červenci.

Nezávislá rada pro vyšetřování stížností na policii dne 15. května zveřejnila svou zprávu o protestech vyvolaných návrhem zákona o vydávání. Zpráva zahrnuje události v období od června do října 2019 a dochází k závěru, že se nevyskytl žádný systémový problém s policejními silami. Nezávislá rada pro vyšetřování stížností na policii neshledala žádná pochybení, pokud jde o zásahy policie během útoku davu ve městě Juen Long v červenci 2019, kdy skupina mužů v bílém oblečení, údajně napojených na zločinecké triády, napadla cestující v metru. Nezávislá rada pro vyšetřování stížností na policii varovala před nebezpečím začínajícího terorismu v Hongkongu a upozornila, že policejní síly jsou vystaveny „nehorázně propagandě“, která má pošpinit policii. Zpráva ve svých 52 doporučeních zdůraznila potřebu další taktické přípravy, používání slzného plynu, zlepšování komunikace a vyvracení pomluv. Nezávislá rada pro vyšetřování stížností na policii má jen omezené výsady a zpráva vyvolala ostrou kritiku kvůli tomu, že přesvědčivě neřeší obavy týkající se odpovědnosti.

Orgány v Hongkongu poprvé za 30 let odmítly povolit akce k připomenutí tvrdého zákroku proti demonstrantům na náměstí Nebeského klidu v Číně v roce 1989 s odvoláním na obavy o veřejné zdraví v souvislosti s onemocněním COVID-19. Organizátoři každoroční vigilie, Hongkongská aliance na podporu vlasteneckých demokratických hnutí v Číně, tvrdili, že zákaz byl politicky motivovaný. Po vigilii, která se uskutečnila navzdory zakazu, bylo několik lidí zatčeno a obviněno z účasti na nepovoleném shromáždění. Akce týkající se zásahu na náměstí Nebeského klidu jsou jinak povoleny a muzeum, které spravuje Aliance na podporu vlasteneckých demokratických hnutí v Číně, bylo v květnu opět otevřeno.

Dne 4. června přijala Zákonodárna rada kontroverzní zákon o státní hymně, který kriminalizuje urážku hymny „Pochod dobrovolníků“ s pokutou v maximální výši 50 000 HKD (5 530 EUR) a trestem odnětí svobody na tři roky. Stálý výbor Všečínského shromáždění lidových zástupců v Pekingu nejprve přijal zákon o státní hymně v září 2017 a o dva měsíce později rozhodl o jeho zařazení do přílohy III základního zákona. Hlasování Zákonodárny rady dodalo tomuto rozhodnutí místní účinnost.

Styčný úřad v Hongkongu ve stále větší míře ovlivňoval tvorbu politik Hongkongu a jeho politické zřízení, což vyvolávalo pochybnosti o zachování vysokého stupně autonomie Hongkongu. Zákon o národní bezpečnosti zřídil novou instituci pevninské Číny v Hongkongu, Úřad na ochranu národní bezpečnosti, který může vykonávat jurisdikci v závažných případech týkajících se národní bezpečnosti, včetně případů, kdy jsou přítomny „složitě“ prvky související se zapojením cizí země nebo „vnějších elementů“, které nejsou odpovědné hongkongským orgánům. Tato ustanovení dosud nebyla použita.

Bylo rozhodnuto, že volby do Zákonodárny rady se budou konat dne 6. září, a dne 30. července bylo dvanáct prodemokratických kandidátů vyloučeno z účasti ve volbách. Volební komisaři prohlásili, že nevěří, že by tito kandidáti skutečně dodržovali základní zákon, jak je formálně požadováno prostřednictvím podepsaných prohlášení. Mezi vyloučenými byli čtyři stávající zákonodárci. Zakázána byla i kandidatura tří stávajících okresních radních, kteří byli zvoleni ve všeobecných volbách, a také vůdce bývalé platformy Demosisto Joshuy Wonga.

Hongkongská vláda vydala prohlášení, v němž tato vyloučení podpořila, přičemž jako důvod tohoto kroku uvedla skutečné nebo údajné chování části vyloučených osob, včetně: podpory nezávislosti Hongkongu (o níž se dotyčné osoby přímo nezasazují); námitek proti zákonu o národní bezpečnosti; toho, že mají v úmyslu hlasovat bez rozdílu proti návrhům zákonů

předložených vládou; požadování zásahů ze strany cizích vlád. Vláda trvala na tom, že žádná politická cenzura ani omezování svobod neexistuje, a varovala, že urážky a hrozby na adresu volebních komisařů bude vyšetřovat policie. Rozhodnutí volebních komisařů uvítal také styčný úřad v Hongkongu.

Hromadné vyloučení vyvolalo silnou mezinárodní kritiku. Podle prohlášení EU, které vydal vysoký představitel pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Borell, vyloučení „*oslabuje mezinárodní pověst Hongkongu jako svobodné a otevřené společnosti*“.

Pandemokraté uspořádali ve dnech 11. až 12. července primární volby s cílem určit kandidáty do Zákonodárné rady, kterých se zúčastnilo přibližně 600 000 voličů. Dobrých výsledků v těchto volbách dosáhla mladá generace aktivistů, kteří jsou zpravidla stoupenci většího sebeurčení.

Dne 31. července byly volby do Zákonodárné rady o rok odloženy podle zvláštního výnosu o mimořádných nařízeních. Předsedkyně výkonné rady toto opatření zdůvodnila tím, že poukázala na zdravotní rizika, pokud by volby měly proběhnout uprostřed „třetí vlny“ pandemie COVID-19. Zdůraznila, že obzvláště ohroženi jsou starší voliči, to, že svého volebního práva nemůže využít přibližně 100 000 oprávněných voličů nacházejících se nyní v pevninské Číně, a fakt, že existují překážky kampaně způsobené opatřeními k omezení fyzického kontaktu. Odvolala se na odklad voleb v jiných jurisdikcích.

Základní zákon nepředpokládá situaci, kdy jsou volby odloženy o tak dlouhé období. Článek 69 stanoví, že funkční období Zákonodárné rady je čtyřleté. Stálý výbor Všečínského shromáždění lidových zástupců následně vydal stručné rozhodnutí, že šestá Zákonodárná rada bude plnit své povinnosti nejméně po dobu jednoho roku po uplynutí svého funkčního období dne 30. září. Příští Zákonodárná rada bude zvolena na obvyklé čtyři roky.

Stávající zákonodárci, kteří byli vyloučeni z kandidatury na znovuzvolení, původně nebyli na roční prodloužené období zbaveni svých poslaneckých mandátů. V pandemickém táboře se však rozhořela diskuse ohledně toho, zda by prodemokratičtí zákonodárci měli v Zákonodárné radě zůstat. Vzhledem k rozporům uvnitř hnutí byl zadán průzkum veřejného mínění s cílem získat názory veřejnosti na tuto otázku. Neprůkazné výsledky tohoto průzkumu vedly k dohodě všech zákonodárců kromě dvou, že si své mandáty v Zákonodárné radě ponechají. Třetí zákonodárce odstoupil ze zdravotních důvodů.

Dne 11. listopadu vydal Stálý výbor Všečínského shromáždění lidových zástupců rozhodnutí, jež poskytlo základ pro okamžité vyloučení čtyř prodemokratických zákonodárců ze Zákonodárné rady hongkongskou vládou. Rozhodnutí též stanovilo širokou škálu kritérií pro určení, kdy je jednotlivý zákonodárce nebo potenciální zákonodárce považován za nezpůsobilého plnit přísahu, že bude dodržovat základní zákon, a tudíž by měl být z úřadu vyloučen. Tato kritéria zahrnují podporu nezávislosti Hongkongu, odmítání uznat svrchovanost Číny nad Hongkongem, vyzývání cizích zemí nebo „vnějších elementů“ k zasahování do záležitostí Hongkongu nebo páčání činů, jež ohrožují národní bezpečnost. Rozhodnutí Stálého výboru Všečínského shromáždění lidových zástupců bylo ostře kritizováno v Hongkongu i ze strany mezinárodního společenství, mimo jiné na základě toho, že vážně podkopává vysoký stupeň autonomie Hongkongu a ochranu základních práv a svobod.

Vyloučení čtyř zákonodárců vedlo k odstoupení patnácti zbývajících prodemokratických zákonodárců ze Zákonodárné rady. Zákonodárný sbor fungoval dále, ale se značně oslabenými demokratickými brzdami a protiváhami.

Několik předních prodemokratických osobností po tomto vývoji odstoupilo ze svých stranických funkcí. Ted Hui z Demokratické strany, který čelí několika trestním stíháním spojeným s podmínkou kauce, odešel do dobrovolného exilu ve Spojeném království, což vyvolalo silnou odezvu ze strany pevninských a hongkongských orgánů.

Soudy byly v průběhu roku zahrnuty obviněními ze zaujatosti, zejména v souvislosti s rozhodováním případů týkajících se protestů. Dne 23. září předseda nejvyššího soudu vydal neobvyklé prohlášení na obranu soudnictví a varoval, že útoky proti soudcům by vedly k oslabení důvěry veřejnosti v právní stát. V září australský soudce James Spigelman odstoupil z funkce jako jeden ze čtrnácti zahraničních soudců, kteří zasedají v roli nestálých soudců Nejvyššího odvolacího soudu Hongkongu. Hongkongská vláda zdůraznila, že zůstává věrna systému jmenování zahraničních soudců, a poukázala na jeho význam pro nezávislost soudnictví. V říjnu vláda jmenovala do Nejvyššího odvolacího soudu soudce Patricka Hodge, místopředsedu Nejvyššího soudu Spojeného království.

Dne 21. prosince Nejvyšší odvolací soud, včetně předsedy soudu Geoffreya Maa a lorda Hoffmana ze Spojeného království, jenž se účastní činnosti soudu jako jeho nestálý člen, jednomyslně zamítl žalobu proti vládnímu zákazu nošení roušek zakrývajících obličej prodemokratickými aktivisty a potvrdil ústavnost zvláštního výnosu o mimořádných nařízeních, na jehož základě byl zákaz zaveden. Rozhodnutí Nejvyššího odvolacího soudu ospravedlnilo to, že vláda během nepokojů použila zvláštní výnos o mimořádných nařízeních, a zdůraznilo, že mimořádné pravomoci jsou široké a flexibilní, avšak jejich výkon podléhá „smysluplné kontrole“ v podobě soudního přezkumu, práva veta ze strany Zákonodárné rady a požadavků základního zákona, že tato nařízení musí být stanovena zákonem a musí být přiměřená.

Rok 30. výročí přijetí základního zákona byl ve znamení sporu v otázce dělby moci. V souvislosti s revizí školních učebnic hongkongská vláda tvrdila, že tuto zásadu není možné v Hongkongu uplatňovat. To vyvolalo rozsáhlou diskusi, v níž přední právníci argumentovali tím, že základní zákon se sice výslovně nezmiňuje o dělbě moci, ale že existuje jasné vymezení odpovědnosti jednotlivých složek vlády, přičemž článkem 85 je zaručena nezávislost soudnictví.

Zákonodárná rada byla v průběhu roku svědkem ošklivých bouřlivých scén, přičemž jednou z jejich příčin byl spor o obsazení funkce předsedy sněmovního výboru. Výbor byl po několik měsíců paralyzován kvůli obstrukcím ze strany pandemokratů a neshodám ohledně toho, zda má být předsednická funkce postoupena místopředsedovi do doby, než bude znám výsledek květnové volby nového předsedy. Osm pandemokratických politiků, včetně pěti stávajících a dvou bývalých zákonodárců, bylo později zatčeno kvůli incidentům na zasedáních Zákonodárné rady. Zatčení vyvolala vážné znepokojení nad použitím ustanovení trestního zákona vůči zákonodárcům a bývalým zákonodárcům a nad výběrovým zacílením na prodemokratické politiky.

Předsedkyně Výkonné rady odložila o měsíc svůj výroční programový projev, který se měl uskutečnit dne 14. října. Jako důvod odkladu uvedla potřebu konzultovat s ústředními orgány

opatření, jež mají napomoci oživení Hongkongu, a za tímto účelem počátkem listopadu navštívila Peking.

Svůj čtvrtý programový projev přednesla dne 25. listopadu v Zákonodárné radě zbavené opozičních hlasů. Předsedkyně Výkonné rady poukázala na „mnohočetné rány“, jež zasáhly Hongkong, včetně lidského a ekonomického dopadu onemocnění COVID-19 a společenských nepokojů. Hájila zákon o národní bezpečnosti a jiný nedávný politický vývoj, včetně vyloučení prodemokratických zákonodárců, a do svého projevu zahrnula část o „plné podpoře ústřední vlády“. Články 9 a 10 zákona o národní bezpečnosti označila za základ pro vládní plány na posílení regulace společenských organizací, médií a internetu a na podporu vzdělávání v oblasti národní bezpečnosti ve školách a na vysokých školách. Potvrdila rovněž, že vláda zavede zákon, kterým změní ustanovení týkající se skládání přísahy.

Dopad pandemie COVID-19

Pokud jde o pandemii COVID-19, Hongkong oznámil více než 8 847 případů nákazy a 148 úmrtí. Skvělý systém zdravotní péče Hongkongu a důrazná politická reakce, včetně přísných karanténních opatření a zodpovědného přístupu jeho obyvatel, který se odrazil v téměř všudypřítomném nošení roušek během pandemie, přispěly k jejímu účinnému zvládnutí. Hongkong také čerpal z cenných zkušeností získaných během epidemie SARS v roce 2003.

První případ oznámil Hongkong koncem ledna. Brzy poté ZAO uzavřela všechny hraniční přechody kromě mezinárodního letiště, Šenčenského zálivu a mostu spojujícího Hongkong s městem Ču-chaj a Macaem a povolila obyvatelům Hongkongu návrat do města. Objevily se hlasy kritizující počáteční reakci vlády na pandemii, včetně obstarávání roušek. S podporou ze strany ústřední vlády provedl Hongkong v září dobrovolné testování v celém městě za účasti přibližně 1,78 milionu osob. Vláda uskutečnila řadu podpůrných opatření ke zmírnění hospodářských a sociálních dopadů pandemie.

V průběhu pandemie se třemi „vlnami“ nákazy během roku vláda opakovaně zpříšňovala a uvolňovala opatření zaměřená na omezení fyzického kontaktu. Tato opatření zahrnovala uzavření některých obchodních zařízení považovaných za vysoce riziková, omezení týkající se rozestupů a počtu návštěvníků v restauracích a omezení počtu osob, pokud jde o shromažďování se ve skupině.

Ve druhé polovině roku zahájil Hongkong diskuse o možných cestovních koridorech, jež by usnadnily cestování s jedenácti státy. V říjnu byla uzavřena principiální dohoda o zavedení koridoru se Singapurem, i když její provádění bylo kvůli nárůstu počtu nakažených onemocněním COVID-19 odloženo. EU se v říjnu rozhodla zařadit Hongkong a Macao na seznam oblastí, s nimiž by na základě reciprocity a až to podmínky umožní, mohly být obnoveny cesty, jež nejsou nezbytně nutné.

Práva, svobody a rovné příležitosti

Zákon o národní bezpečnosti měl nepochybně dopad na uplatňování svobod a vůdci platformy Demosisto po jeho přijetí rozpustili svou prodemokratickou stranu. Tato strana hájila sebeurčení Hongkongu, ale v lednu 2020 se tohoto cíle vzdala.

Ve veřejném životě došlo k nárůstu autocenzury, i když její rozsah je obtížné odhadnout. Přímá cenzura zatím není rozšířeným rysem mediálního prostředí, ačkoli někteří novináři

hovoří o sporných redakčních rozhodnutích a o posílení „kontrolovaného přístupu“ k citlivým otázkám ze strany redaktorů. Veřejnoprávní rozhlasová a televizní stanice RTHK byla vystavena, ač ne v přímé souvislosti se zákonem o národní bezpečnosti, rostoucími tlaky, aby se vyhnula činností a zpravodajství, jež vláda považuje za „provokativní“.

Zatčení nezávislé novinářky dne 3. listopadu za její práci na investigativním dokumentu pro stanici RTHK o útocích ve stanici hromadné železniční dopravy v Juen Long v červenci 2019 bylo tvrdě kritizováno za snahu kriminalizovat legitimní novinářskou činnost.

Akademičtí pracovníci čelí nejistotě, pokud jde o to, co s ohledem na zákon o národní bezpečnosti mohou či nemohou vyučovat, a to zejména ti, kteří vyučují „citlivé“ předměty, a ti, kdo zajišťují vzdělávání studentů z pevninské Číny. Někteří akademičtí pracovníci upouštějí od žádostí o finanční prostředky na výzkum ze zahraničních zdrojů, zejména ze Spojených států, aby zabránili citlivým situacím.

Nevládní organizace se snaží zajistit, aby se nedostaly do rozporu se zákonem o národní bezpečnosti, z čehož vyplývají potíže pro jejich činnost. Nadace Friedrich Naumann Stiftung je první významnou mezinárodní organizací, která v důsledku zákona o národní bezpečnosti v Hongkongu ukončila svou činnost.

Školy jsou pod rostoucím tlakem poté, co orgány v Pekingu a v Hongkongu daly najevo, že výuku je zapotřebí přeorientovat tak, aby vedla k vlastenectví a k pochopení zákona o národní bezpečnosti. Jeden učitel byl úřadem pro vzdělávání doživotně „vyřazen z evidence“ za to, že před přijetím zákona o národní bezpečnosti diskutoval ve třídách o myšlence nezávislosti, školní učebnice byly revidovány a učitelům bylo doporučeno, aby se nedostali do rozporu s tímto zákonem. Oblast vzdělávání je stále více politizována, přičemž propekingské osobnosti tvrdí, že mnozí učitelé podporují demokracii, nebo dokonce nezávislost a že při vyučování jsou studentům vštěpovány západní ideologie a jsou podněcováni k tomu, aby se zapojovali do sociálních hnutí. Předsedkyně výkonné rady předložila reformy v oblasti odborné přípravy učitelů, jež mají zajistit větší míru dodržování vládních pokynů.

Svoboda shromažďování podléhá omezením s ohledem na pandemii COVID-19 a na zákon o národní bezpečnosti. V prvních šesti měsících roku 2020 bylo podáno 107 žádostí o povolení veřejných shromáždění, z nichž 87 bylo zamítnuto. Od července 2020 byly zamítnuty všechny žádosti. Jako hlavní důvod zamítnutí byla pravidelně uváděna pandemie COVID-19, přičemž od března se zakázalo shromažďování více než čtyř a následně více než osmi osob na veřejnosti. Policie vztyčovala na nepovolených shromážděních fialový výstražný prapor, aby varovala před možným porušováním zákona o národní bezpečnosti, ačkoli rozsah toho, co je a co není z hlediska politického projevu přijatelné, není jasný.

Byl zaznamenán určitý pokrok, pokud jde o **uznávání práv osob LGBTI** hongkongskými soudy. V březnu odvolací soud rozhodl, že politika úřadu pro bydlení, která párům stejného pohlaví, jež uzavřely sňatek v zahraničí, neumožňovala žádat o veřejné bydlení, byla protiústavní a protiprávní. V červnu finanční úřad změnil daňový zákoník tak, aby umožňoval manželům, ať už žijí v heterosexuálním svazku, nebo ve svazku osob stejného pohlaví, zvolit si společné zdanění spolu s partnerem. Dne 18. září hongkongský vrchní soud rozhodl, že páry stejného pohlaví, jež uzavřely manželství podle právních předpisů jiných jurisdikcí, by měly požívat stejných práv podle dědického práva Hongkongu. Tentýž den však soud odmítl udělit širší uznání zahraničním sňatkům osob stejného pohlaví s poukazem na to, že konkrétní případy diskriminace lze řešit prostřednictvím konkrétních soudních řízení. V roce 2020

vyvolalo obavy obvinění jednoho rozhodce z údajných homofobních poznámek týkajících se sexuální orientace žadatele o azyl.

Hongkong podnikl určité kroky proti **obchodování s lidmi**, ačkoli Spojené státy Hongkong zařadily do druhé skupiny zemí podle klasifikace amerického ministerstva zahraničí. Výroční zpráva Spojených států o obchodování s lidmi v bodech, jež vzbuzují znepokojení, poukázala na neúčinný mechanismus odhalování, malý počet trestních stíhání a trestání obětí za nezákonné činy, k jejichž spáchání byly donuceny. Ve dnech 17. až 18. prosince se uskutečnil pátý seminář Evropské unie a Hongkongu o obchodování s lidmi, který se zabýval otázkami společného zájmu. Tyto otázky zahrnovaly mezinárodní spolupráci v boji proti obchodování s lidmi, pomoc obětem a spolupráci s občanskou společností.

Má se za to, že pandemie COVID-19 měla negativní dopad na pracovní podmínky některých **zahraničních pracovníků v cizí domácnosti**. To zahrnuje zprávy o tom, že někteří zaměstnavatelé nedovolovali pracovníkům opustit dům za účelem čerpání jejich obvyklého jednoho dne volna týdně. Hongkongská federace odborů asijských pracovníků v cizí domácnosti oznámila zvýšenou diskriminaci pracovníků následkem pandemie. Příklady mimo jiné zahrnovaly protiprávní ukončení smluv, pokud se mělo za to, že se zaměstnanci nakazili koronavirem, a odmítnutí vyplácet mzdu příchozím zahraničním pracovníkům v cizí domácnosti po dobu, kdy byli v povinné karanténě. Mnoho pracovníků v cizí domácnosti, kteří ztratili své zaměstnání, muselo zůstat v Hongkongu, kde byli vzhledem k nedostatku jiné pomoci silně závislí na podpoře ze strany dobročinných organizací. Hongkongská vláda zavedla bezplatné testy na COVID-19 a roušky pro zahraniční pracovníky v cizí domácnosti, kteří čekají v ubytovacích zařízeních, aby se připojili k domácnostem svých nových zaměstnavatelů.

Systém boje proti korupci zůstal i nadále důsledný a pevný, přičemž se Hongkong pyšní velmi vysokou úrovní transparentnosti a opatření proti korupci. Úřady a osobnosti z politických a obchodních kruhů uznávají, že transparentnost je nezbytná pro zachování silné pozice Hongkongu jako centra mezinárodního obchodu.

Ekonomické důsledky pandemie COVID-19 měly dopad na míru **chudoby**, přičemž nezaměstnanost ke konci roku 2020 vzrostla na 6,6 %, což je nejvyšší hodnota za posledních šestnáct let³, a míra nezaměstnanosti mladých lidí ve věku 20–29 let dosáhla 11 %. Míra chudoby se již v roce 2019 zvýšila na 20,4 %. V lednu 2020 předsedkyně Výkonné rady oznámila deset nových iniciativ na podporu místních obyvatel a znevýhodněných osob, včetně zvýšení cílového počtu bytů určených k přechodnému bydlení z 10 000 na 15 000 do roku 2023 a poskytování peněžních příspěvků žadatelům o veřejné nájemní byty, kteří na ně čekají více než tři roky.

II. Hospodářský vývoj

Hospodářství Hongkongu se v roce 2020 značně zhoršilo a již druhý rok za sebou zaznamenalo recesi, po poklesu o 1,2 % v roce 2019. I přes určité zlepšení, k němuž došlo později v průběhu roku na pozadí oživení v Číně, se hospodářství v porovnání s rokem 2019 propadlo v prvním čtvrtletí o 9,1 %, ve druhém čtvrtletí o 9,0 % a ve třetím čtvrtletí 2020 o 3,5 %. Na tomto poklesu se významně podílelo onemocnění COVID-19, i když se připojilo

³ Tyto a následující údaje jsou poslední statistické údaje dostupné v době vypracování této zprávy.

k již existujícím problémům, jako byly nepokoje v roce 2019 a obchodní válka mezi USA a Čínou.

ZAO má velmi otevřenou ekonomiku, jež tradičně prosperuje jako trojí středisko: pro Čínu k získávání zahraničního kapitálu, pro světový a čínský obchod a pro cestovní ruch (hlavně čínské turisty). Ze čtyř klíčových odvětví tohoto města – finančních služeb, cestovního ruchu, obchodu a logistiky, odborných služeb a služeb spojených s výrobou – dosáhly dobrých výsledků v roce 2020 pouze finance.

Mezi nejvíce postižená během roku patřila **odvětví silně závislá na výdajích turistů**. To zahrnuje maloobchod, potraviny a nápoje, pohostinství, dopravu a leteckou dopravu. V meziročním srovnání se maloobchodní prodej v prvních jedenácti měsících roku 2020 snížil o 25,3 %, tržby v restauracích za první tři čtvrtletí roku klesly o 30,8 % a počet cestujících na letišti se za celý rok propadl o 87,5 %. Z velké části to lze vysvětlit prudkým poklesem příchozích turistů, jejichž počet se kvůli omezení cestování a strachu z cestování meziročně snížil o 93,6 % na 3,6 milionu osob. Asi 80 % turistů tradičně pochází z pevninské Číny a jejich podíl na maloobchodním prodeji ve městě se odhaduje na 40 %, zejména v odvětví luxusního zboží. Také domácí výdaje byly nepříznivě ovlivněny slabým hospodářstvím a místními pravidly omezení fyzického kontaktu v restauracích a jiných podnicích.

Díky určitému zlepšení později v tomto roce a zlepšující se hospodářské situaci v Číně a v některých jiných částech světa byl dopad pandemie na zahraniční **obchod** Hongkongu omezený: za prvních jedenáct měsíců roku 2020 vývoz zboží (téměř výlučně se jedná o zpětný vývoz) meziročně klesl o 2,8 % a dovoz se snížil o 5,0 %. To ovlivnilo odvětví obchodu a logistiky, jež tvoří přibližně 20 % HDP Hongkongu.

Situace na **trhu práce** se během roku výrazně zhoršovala. Nezaměstnanost ke konci roku dosáhla 6,6 % v porovnání s 3,3 % na konci roku 2019. Existují rovněž významné rozdíly mezi odvětvími, přičemž nezaměstnanost ve finančním odvětví činila pouze 3,2 %.

Ceny nemovitostí během roku vzrostly o 0,3 % (v porovnání se zvýšením o 5,5 % v roce 2019). Pro lidi, kteří si chtějí koupit bydlení, zůstává Hongkong jedním z nejhůře cenově dostupných městských center na světě. Nedostatek bydlení je dlouhodobý problém, který dopadá na mnohé domácnosti.

Finanční odvětví bylo mnohem odolnější než ostatní odvětví hospodářství a během roku pokračovalo v růstu. Průmysl byl podpořen značnou aktivitou v oblasti primárních veřejných nabídek akcií (IPO). Během roku se uskutečnilo 154 primárních veřejných nabídek akcií, jež dosáhly celkové částky 397,5 miliardy HKD (42,4 miliardy EUR). To představuje meziroční nárůst získané částky o 26,5 %, dokonce i poté, co dvojí primární veřejná nabídka akcií Ant Group v Hongkongu a Šanghaji, která měla být největší v historii, byla na poslední chvíli kvůli námitkám ze strany regulačního orgánu v pevninské Číně zrušena.

Primární veřejné nabídky jsou zdrojem příjmu pro mnoho hráčů ve finančním odvětví a přitahují investory a kapitál. Má se za to, že nová, přísnější pravidla pro čínské společnosti kótované ve Spojených státech a značné napětí mezi USA a Čínou posilují primární veřejné nabídky akcií čínských společností v Hongkongu. Jinou příčinou odolnosti finančního odvětví je poměrně nízká expozice vůči místnímu hospodářství. Přibližně na 80 % kapitalizace hongkongské burzy se podílejí společnosti z pevninské Číny, což znamená, že

toto odvětví je silně exponované vůči čínskému hospodářství (které si v průběhu roku vedlo lépe než hongkongské). V průběhu roku průměrný denní obrat na hongkongské burze meziročně vzrostl o 49 % a kapitalizace trhu dosáhla rekordní výše 47,5 bilionu HKD (5,1 bilionu EUR). Hongkongský index Hang Seng klesl přibližně o 3,4 %. Odvětví bankovníctví bylo i nadále dobře kapitalizováno a mělo silné rezervy. I přes nejistou hospodářskou situaci a destabilizující místní politický vývoj ZAO Hongkong **nezaznamenala významný odliv kapitálu. Hongkongský dolar byl silný** a Hongkongský měnový úřad musel několikrát zasáhnout ve snaze zajistit, aby neposiloval příliš a aby zůstal ve svém obchodním pásmu vůči americkému dolaru. V této souvislosti přítok peněz v návaznosti na činnosti v oblasti primárních veřejných nabídek akcií spolu se silnými rezervami cizí měny podporovaly sílu domácí měny.

Průměrná inflace v prvních jedenácti měsících roku 2020 dosáhla 0,4 %.

Vládní podpora a fiskální situace

Vláda během roku provedla několik souborů záchranných opatření s cílem čelit hospodářské recesi a podpořit obyvatelstvo. Podle vládních údajů **tato opatření celkově dosáhla 311,5 miliardy HKD (33,2 miliardy EUR) neboli přibližně 10–11 % HDP města**. Zahrnovala jednorázový peněžní příspěvek pro obyvatele ve výši 10 000 HKD (1 066 EUR), režim subvence mzdových nákladů a různá snížení daní, prominutí poplatků a plateb a subvenční režimy pro různá odvětví.

Tato opatření poskytovala životně důležitou podporu hospodářství, ale byla také kritizována za to, že nejsou dostatečně cílená, což vedlo ke snížení jejich účinnosti a ke zvýšení daňových nákladů. Týkalo se to dvou nejnákladnějších opatření – peněžního příspěvku a mzdových subvencí – protože byly přístupné většině obyvatel a společností bez ohledu na jejich finanční situaci. Většina opatření byla vyhlášena v první polovině roku a poté vláda podporu snižovala.

Tato opatření byla doplněna souborem opatření Hongkongského měnového úřadu, včetně zvýšení likvidity v bankovním odvětví, snížení úrovně regulačních rezerv o polovinu s cílem uvolnit úvěrovou kapacitu a zavedení odkladu splátek jistiny u půjček poskytnutých klientům bank.

V létě vláda finančně podpořila vlajkového dopravce Hongkongu, společnost Cathay Pacific, velkou injekcí likvidity, přičemž jako cíl uvedla uchránit pracovní místa a postavení Hongkongu jako střediska letecké dopravy. I přes tuto podporu společnost o několik měsíců později oznámila rozsáhlou restrukturalizaci.

Ve fiskální oblasti se poté, co byl v roce 2019 zaznamenán první rozpočtový schodek po patnácti letech, situace v roce 2020 výrazně zhoršila kvůli nízkým příjmům a nákladům na opatření na podporu hospodářství. Následkem toho dosáhl schodek veřejného rozpočtu v období od dubna do listopadu rekordní výše 318 miliard HKD (34 miliard EUR), přičemž rozpočtové rezervy se snížily z 1,16 bilionu HKD na 842 miliard HKD (90 miliard EUR).

Podnikatelské prostředí

Hospodářská recese a dopad onemocnění COVID-19 na obchodní operace a příjmy byly během roku hlavním zdrojem obav evropských společností. Mnohé společnosti zároveň

zohledňovaly měnící se politické prostředí ve městě, včetně provádění zákona o národní bezpečnosti a rostoucího vlivu Pekingů.

Stejně jako při nepokojích v roce 2019 evropské podniky i v průběhu roku 2020 většinou zaujímaly vyčkávací přístup. V podnikatelské komunitě však panuje dojem, že zákon o národní bezpečnosti poškodil mezinárodní pověst Hongkongu. Existují také obavy ohledně potenciálního dopadu zákona na společnosti a obecněji na podnikatelské prostředí v ZAO. Tyto dopady se u různých odvětví liší, ale obecně mezi obavy patří potřeba zajistit trvalou nezávislost soudnictví, svobodu projevu a podnikání, přístup k údajům a dopad na nábor a udržení talentů⁴. Proto některé společnosti přehodnocují svou přítomnost ve městě a další připravují plány pro nepředvídané události. Existují i podniky, které zákon o národní bezpečnosti považují za pozitivní vývoj, a to i z hlediska společenské stability, avšak podnikatelské průzkumy naznačují, že se nejedná o většinový názor.

Vzhledem k hospodářskému poklesu omezily některé evropské společnosti svou činnost v ZAO. Tyto společnosti působící v odvětvích silně závislých na výdajích turistů patřily mezi nejvíce zasažené a zaznamenaly výrazné snížení příjmů. Společnosti v odvětvích obchodu a logistiky byly ovlivněny slabým světovým obchodem a celosvětovým hospodářským poklesem.

Značný dopad na evropské podniky mají také omezení cest do Hongkongu a z Hongkongu, zejména vzhledem k tomu, že mnohé z nich obchodují s Čínou a s asijským regionem.

Účinné fungování Hongkongu, vysoký stupeň jeho autonomie, právní stát a nezávislé soudnictví byly dlouho považovány za klíčové konkurenční výhody. Oslabení kterékoli z těchto zásad by proto negativně ovlivnilo atraktivitu Hongkongu. Podniky též znepokojuje napětí mezi Čínou a USA, mimo jiné i kvůli Hongkongu.

Obchodní a jiné politiky

V lednu vstoupila v platnost dohoda o volném obchodu s Austrálií podepsaná v březnu 2019, která také obsahuje změněnou dohodu o investicích. V březnu vstoupila v platnost dohoda o investicích se Spojenými arabskými emiráty. Během roku byla rovněž i nadále postupně uváděna v platnost dohoda o volném obchodu s ekonomikami zemí ASEAN, podepsaná v roce 2017.

Vláda oznámila opatření na podporu úlohy Hongkongu jako finančního centra a předního ekologického centra v regionu. Součástí těchto opatření je i výjimka z kolokválního pro fondy obchodované na burze (ETF) a opatření, jež mají přilákat kapitálové fondy. Byl rovněž zaveden nový technologický index, který se nazývá Hang Seng TECH Index. Zastupuje 30 největších technologických společností kótovaných v Hongkongu, které mají vysokou expozici vůči technologiím a splňují hodnotící kritéria indexu. Pokud jde o zelené financování, vláda a finanční regulační orgány ve městě založily Meziagenturní řídicí skupinu pro zelené a udržitelné financování a vláda uvedla, že v několika příštích letech vydá nové státní zelené dluhopisy (po první emisi v roce 2019).

S cílem podpořit inovace a technologie, což je jedna z hlavních vládních priorit, vyčlenila vláda tři miliardy HKD (320 milionů EUR) na rozšíření vědeckého parku v Hongkongu a

⁴ Tyto obavy byly vyjádřeny v několika podnikatelských průzkumech, které byly v průběhu roku provedeny.

posílila svůj program technologických voucherů. V prosinci vláda také zveřejnila plán inteligentního města Hongkong 2.0. V oblasti bydlení vláda stanovila cíl dodat do roku 2024 celkem 100 400 veřejných bytových jednotek (a 19 600 soukromých bytových jednotek ročně do roku 2024). V oblasti životního prostředí bylo jednou z priorit dále podporovat užívání elektrických vozidel a postupně vyřazovat více znečišťující vozidla. Vláda zahájila subvenční program ve výši dvou miliard HKD (212 milionů EUR) za účelem modernizace nabíjecích zařízení pro elektrická vozidla v soukromých obytných budovách.

Pokud jde o energetiku, je vládním cílem zvýšit podíl zemního plynu ve skladbě zdrojů energie, aby se snižoval podíl uhlí. Závažným problémem ve městě je i nadále nakládání s odpady, přičemž jen malá část městského odpadu se recykluje v místě. Situace se zhoršila v červnu, kdy zákonodárci stáhli z pořadu jednání dlouho odkládaný návrh zákona o povinných poplatcích za likvidaci odpadů, který byl předložen v roce 2018.

Předsedkyně Výkonné rady ve svém **programovém projevu v roce 2020**, který přednesla dne 25. listopadu, navrhla posílit oživení Hongkongu. V krátkodobé perspektivě se důraz kladl na zvládnutí pandemie a dlouhodobé hospodářské plány potvrdily zavedené priority: posilování integrace v „širším okolí zálivu“ a s pevninskou Čínou; podpora úlohy Hongkongu jako střediska obchodu, financí a podnikatelských služeb; podpora inovací a technologií a rozvoje inteligentního města. Programový projev obsahoval některá opatření pro podniky a příslib zvýšení výdajů na infrastrukturu, avšak nezvýšil prostředky ve výši 10–11 % HDP, které již byly vloženy do hospodářství v průběhu roku.

Programový projev znovu zdůraznil potřebu řešení dlouhotrvajících problémů nedostatku bydlení a jeho cenové nedostupnosti. K této otázce předsedkyně Výkonné rady zopakovala svou podporu pro Lantau Tomorrow Vision, rozsáhlý a kritizovaný projekt získávání půdy odvodňováním mořského dna. Vzhledem k výzvám, jimž je vystavena pověst Hongkongu, byla v programovém projevu oznámena také rozsáhlá reklamní akce s cílem podpořit město jako středisko obchodu.

Pozoruhodné bylo oznámení rozhodnutí, že Hongkong do roku 2050 dosáhne uhlíkové neutrality, v rámci čehož bude do poloviny roku 2021 aktualizován akční plán Hongkongu v oblasti klimatu. Projev obsahoval i další „zelená“ oznámení týkající se mimo jiné dopravy, stavebnictví, zeleného financování a energie z odpadů.

Návštěva předsedkyně Výkonné rady v Pekingu vyvolala očekávání, že Čína by mohla brzy znovu otevřít svou hranici s Hongkongem. Mnohé podniky mají operace, klienty nebo dodavatele v pevninské Číně a čínští turisté, kteří navštěvují Hongkong, jsou klíčovým zdrojem příjmů pro odvětví maloobchodu, potravin a nápojů, pohostinství a dopravy. Ještě na konci roku však cestovní omezení, např. povinná karanténa, zůstávala v platnosti.

III. Vztahy mezi Hongkongem a pevninskou Čínou

Styčný úřad v Hongkongu ve stále větší míře ovlivňoval tvorbu politik Hongkongu a jeho politické zřízení, což vyvolávalo pochybnosti o zachování vysokého stupně autonomie Hongkongu. Tvrzení, že styčný úřad v Hongkongu není vázán ustanovením základního zákona o ochraně autonomie Hongkongu proti vměšování ze strany ústřední vlády (článek 22), učiněné v dubnu, vyslalo varovný signál ohledně závazku Číny týkajícího se zásady „jedna země, dva systémy“. V prohlášení styčného úřadu v Hongkongu, jež tento výklad potvrzovalo, bylo uvedeno, že styčný úřad v Hongkongu má v Hongkongu široké pravomoci,

včetně kontrolních pravomocí. Jmenování Luo Chuej-ninga ředitelem styčného úřadu v Hongkongu v lednu 2020 předznamenalo aktivnější postavení styčného úřadu, což se odrazilo v pravidelném vydávání tiskových zpráv, které se vyslovovaly k vývoji v Hongkongu a kolem něho. Tyto zprávy obsahovaly ostrou kritiku pandemokratických zákonodárců.

Pevninská Čína byla i nadále největším partnerem Hongkongu v obchodu se zbožím a v prvních jedenácti měsících roku 2020 na ni připadalo 59 % celkového vývozu Hongkongu a 43 % jeho dovozu. ZAO Hongkong je pak pro pevninskou Čínu důležitým střediskem obchodu a v roce 2020 byla pátým největším obchodním partnerem Číny. Čínská provincie Kuang-tung zůstává pro Hongkong důležitou základnou pro pasivní zušlechťovací styk.

Hongkong byl také nadále **klíčovým čínským offshorovým finančním a investičním centrem**. Ke konci roku 2019 byla pevninská Čína pro Hongkong největším zdrojem příchozích přímých zahraničních investic, s výjimkou offshorových finančních center, a prvním cílem pro odchozí přímé zahraniční investice z Hongkongu, na jejichž celkovém objemu se podílela 28 % (příchozí), respektive 45 % (odchozí). Na druhé straně zhruba 65 % přímých zahraničních investic do pevninské Číny přichází z Hongkongu a 61 % odtoku přímých zahraničních investic Číny směřuje do Hongkongu. V Hongkongu je kótováno 1 319 podniků z pevninské Číny, které představují 80 % celkové tržní kapitalizace ve městě. Kapitálové trhy v Hongkongu a v pevninské Číně jsou propojeny prostřednictvím systému **Stock Connect**, který propojuje hongkongskou burzu s jejími protějšky v Šanghaji a Šen-čenu, a systému vzájemného přístupu na trh **Bond Connect** v případě dluhopisových trhů.

V průběhu roku Hongkong a pevninská Čína pokračovaly v rozvíjení svých vztahů v rámci **dohody o užším ekonomickém partnerství mezi Čínou a Hongkongem**, jež byla poprvé podepsána v roce 2003. Nová liberalizační opatření v oblasti obchodu se službami, podepsaná v listopadu 2019, vstoupila v platnost v červnu 2020.

Regionální integrace v rámci „širšího okolí zálivu“ **Kuang-tung – Hongkong – Macao** v průběhu roku pokračovala. Plán zveřejněný v roce 2019 stanovil jako cíl neomezený tok zboží, služeb a kapitálu v rámci „širšího okolí zálivu“ do roku 2035. V průběhu roku vláda oznámila opatření zaměřená na další integraci a usnadnění podnikání v různých odvětvích. Ve finanční sféře Čínská lidová banka, Hongkongský měnový úřad a Měnový úřad Macaa v červnu společně oznámily plán na zavedení pilotního režimu obousměrného přeshraničního propojení v oblasti správy majetku. Umožnil by obyvatelům Hongkongu, Macaa a devíti měst v provincii Kuang-tung provádět přeshraniční investice do produktů v oblasti správy majetku distribuovaných bankami v této oblasti. Plánuje se také „propojení v oblasti pojištění“.

Podniky se k příležitosti, které nabízí projekt „širšího okolí zálivu“, stavějí z velké části kladně, ale přináší také výzvy, pokud jde o daňové politiky, regulační a právní aspekty, politickou nejistotu, transparentnost a viditelnost a ochranu práv duševního vlastnictví. Z širšího pohledu dosud existují otázky ohledně toho, jak spojit tři různé hospodářské, právní, daňové a celní systémy, a ohledně možného soupeření mezi zúčastněnými městy. Mohla by být také oslabena konkurenční výhoda Hongkongu jako hlavního spojovacího článku s Čínou, jelikož města v Kuang-tungu liberalizují své ekonomiky, zlepšují svou konkurenceschopnost a propojují se se světem prostřednictvím financí a obchodu.

IV. Dvoustranné vztahy a spolupráce mezi EU a Hongkongem v roce 2020

Každoroční zasedání strukturovaného dialogu mezi EU a Hongkongem se v roce 2020 neuskutečnilo, poprvé od zavedení těchto setkání v roce 2006. V minulosti tento dialog poskytoval příležitost k přezkumu a novým podnětům spolupráce v oblastech jako finanční služby, obchod, investice, zadávání veřejných zakázek, cel, inovační technologie, potírání obchodování s lidmi a otázky životního prostředí. EU je přesvědčena, že pro obě strany je důležité vést pravidelný institucionální dialog, který umožňuje provádět komplexní přezkum a řešení jakýchkoli otázek vzbuzujících obavy nebo otázek společného zájmu, jež spadají pod jurisdikci nebo pravomoc druhé strany. EU doufá, že nastanou podmínky pro obnovení strukturovaného dialogu v roce 2021.

V roce 2020 zahájilo podnikání v Hongkongu více než 1 560 společností z EU a mnohé z nich využívají Hongkong jako regionální centrálu nebo regionální zastoupení. Podniky z EU jsou činné v celé řadě odvětví, zejména ve finančních a podnikatelských službách, obchodu, logistice, maloobchodu, stravování a stavebnictví.

V roce 2020 byl Hongkong pro EU 25. největším obchodním partnerem⁵ v obchodu se zbožím a zařadil se na dvanácté místo mezi největšími obchodními partnery EU v Asii. Celkový dvoustranný obchod za toto období činil 27,4 miliardy EUR, což v porovnání se stejným obdobím roku 2019 představovalo meziroční pokles o 10,8 %. Vývoz zboží z EU do Hongkongu za uvedené období činil 23 miliard EUR, zatímco dovoz z Hongkongu činil 7,1 miliardy EUR, což pro EU znamenalo přebytek ve výši 15,8 miliardy EUR. EU byla v roce 2020 pro Hongkong třetím největším obchodním partnerem v obchodu se zbožím za pevninskou Čínou a Tchaj-wanem. EU byla pro Hongkong druhým největším cílem vývozu a pátým největším dovozcem. Hongkong byl nadále důležitým překladištěm pro obchod mezi pevninskou Čínou a EU.

V roce 2019 byl Hongkong čtvrtým nejdůležitějším **obchodním partnerem EU v oblasti služeb** v Asii. V roce 2019 (posledním roce, pro který jsou údaje k dispozici) vzájemný (EU-27) obchod se službami činil 26,8 miliardy EUR (meziročně +9 %). Dovoz služeb z Hongkongu do EU činil 11 miliard EUR, zatímco vývoz do Hongkongu činil 15,8 miliardy EUR, což vedlo k přebytku pro EU ve výši 4,7 miliardy EUR⁶.

Obousměrné **investice** mezi EU a Hongkongem byly i nadále významné. Statistické údaje Hongkongu ukazují, že nepočítají-li se offshorová finanční centra, byla EU ke konci roku 2019 (poslední dostupné údaje) sedmým největším zahraničním investorem v Hongkongu a druhou nejvýznamnější destinací odchozích přímých zahraničních investic Hongkongu. Na druhé straně ke konci roku 2019 celkový objem přímých zahraničních investic z Hongkongu do zemí EU-27 činil podle údajů Eurostatu 185,8 miliardy EUR, takže Hongkong představoval významný zdroj přímých zahraničních investic do EU, zatímco investice EU-27 v Hongkongu činily 163 miliard EUR. Z hlediska investičních toků nejnovější dostupné údaje za první tři čtvrtletí roku 2020 ukazují čistý přítok přímých zahraničních investic z Hongkongu do EU ve výši 7,6 miliardy EUR (ve srovnání s čistým odtokem ve výši 49,8 miliardy EUR v prvních třech čtvrtletích roku 2019).

V průběhu roku EU a Hongkong nadále spolupracovaly v oblasti **cel** v rámci akčního plánu na zlepšení ochrany práv duševního vlastnictví podle Dohody mezi EU a Hongkongem o

⁵ Na základě údajů EU-27.

⁶ Předběžné statistické údaje Eurostatu.

spolupráci a vzájemné správní pomoci v celních otázkách a akčního plánu ohledně vynucování práv duševního vlastnictví v celní oblasti. V roce 2020 hladce probíhala vzájemná výměna informací o rizicích, i když některé naplánované operativní činnosti byly ovlivněny krizí COVID-19. I přes vynikající spolupráci Hongkong stále zůstává na druhé příčce míst původu, pokud jde o hodnotu zboží porušujícího práva duševního vlastnictví dováženého do EU, i když se toto zboží v tomto měště nevyrobí.

Pokud jde o **výzkum, vědu a inovace**, hongkongské orgány v roce 2020 zveřejnily dvě nové výzvy k podávání žádostí o finanční prostředky na podporu účastníků programu Horizont 2020 ze ZAO; lhůta pro předložení žádostí v případě poslední výzvy uplyne v polovině ledna 2021. Jelikož současný systém spolupráce podle programu Horizont 2020 skončí spolu s evropským rámcovým programem koncem roku 2020, mělo by se s Hongkongem znovu začít jednat o rozšíření systému v rámci programu Horizont Evropa, včetně mechanismu spolufinancování otevřeného soukromému sektoru. V jakýchkoli budoucích jednáních o programu Horizont Evropa upřednostní reciprocitu, rovné podmínky, otevřenost, inkluzivnost a dodržování vysokých standardů etiky a integrity. V tomto ohledu bude EU pozorně sledovat dopady zákona o národní bezpečnosti na výzkumné pracovníky a mobilitu výzkumu, akademickou svobodu a výzkumné instituce.

Pokud jde o **boj proti praní peněz a financování terorismu**, zveřejnil Finanční akční výbor (FATF) v loňském roce zprávu o vzájemném hodnocení Hongkongu⁷, po níž bylo toto území zařazeno do režimu pravidelného sledování. Vzhledem k tomu, že Hongkong je prosperující finanční a obchodní středisko, existuje vysoké riziko, že jeho systém by mohl být zneužit jako tranzitní místo pro zahraniční výnosy z trestné činnosti. Hongkong by v této souvislosti měl pokračovat v přijímání opatření s cílem zajistit, aby informace o skutečném vlastnictví byly u všech příslušných právních uspořádání dostupné a přesné.

Ve dnech 17. až 18. prosince se uskutečnil pátý výroční seminář pořádaný EU a Hongkongem o **obchodování s lidmi**. Seminář se skládal ze dvou půldenních on-line zasedání, která se týkala mezinárodních norem, partnerství pro boj proti obchodování s lidmi, podpory obětí a současného stavu boje proti obchodování s lidmi v EU a Hongkongu. Z hongkongské strany byla účast vynikající: počet účastníků z různých vládních útvarů dosáhl přibližně 80. Prostřednictvím nástroje TAIEX bylo získáno sedm odborníků z Evropy, kteří na semináři vystoupili.

Kvůli pandemii COVID-19 musela být většina naplánovaných akcí v oblasti mezilidských kontaktů zrušena, a to včetně kulturních akcí, akcí v oblasti výzkumu, akademické spolupráce, mobility studentů a kreativního odvětví. Zastoupení EU proto hledalo alternativní způsoby pořádání akcí v oblasti veřejné diplomacie. V únoru uspořádalo zastoupení EU s podporou členských států EU a za zvýšených zdravotních opatření filmový festival EU 2020. Spolu s členskými státy EU zorganizovalo zastoupení EU třetí kolo akce „Make Music, Hong Kong“ ve formátu on-line. Zastoupení EU rovněž ve spolupráci s Radou pro odborné vzdělávání zorganizovalo soutěž v designu.

Zastoupení EU pořádalo častá setkání s vládními úředníky, zákonodárci, akademickou obcí a občanskou společností.

⁷ <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/MER-Hong-Kong-China-2019.pdf>.